

Prenumerationspris:

1/1 år	Ekr.	2:—
1/2 "	"	1:—
1/4 "	"	0:50

Utgivare: Svenska Folkförbundet.

Redaktör: N. Blee, Rütli 3, Tallinn.

Utkommer varannan vecka

Pren. pris till utlandet:

1/1 år	Ekr.	3:—
1/2 "	"	1:50
1/4 "	"	0:75

Teori och praktik.

Estlandsvännerna i Sverige synas i allmänhet ha den uppfattningen att numer allt är gjort som göras kan för att säkerställa den estlandssvenska folkulturens fria utveckling. Under loppet av många år har den ena kulturinstitutionen lagts till den andra, betydande belopp finna årligen vägen över havet och svenska instruktörer arbeta på olika områden.

Interasset för estlandssvenskarna är onekligen allttjämt mycket stort i Sverige och med stor tacksamhet har den hjälpare handen städse mottagits här i landet. Och dock måste en ingående kännare av livet i Estland med beklagande fastslå, att det rikssvenska hjälparbetet är behäftat med ett kardinalfel, som i icke ringa mån lamslagit de ivriga hjälpkrafterna, nämligen bristen på verklig kännedom om folkets reella livsbehov. Så har man ofta gått till verket under icke fullt riktiga förutsättningar och följden har blivit en gapande klyfta mellan teori och praktik.

Ju längre man lever här i landet desto fastare blir övertygelsen att arbetet måste planläggas och ledas efter arten och graden av de olika behovens trängande natur. Som detta icke alltid varit fallet har det kommit sig att vissa behov äro tillfyllest, ja, i en del fall rikligt tillgodosedda medan andra blivit mer eller mindre förbisedda. Man känner sig rent av frestad att vilja påstå att en del av de viktigaste kraven

ännu ej tagits under behandling.

Det finnes ett gammalt kinesiskt vishetsord som säger ungefär så: att pyssla om trädets krona lönar sig icke innan man sört för rötterna och deras lämpliga näring. Det kan nog icke nekas till att man i det estlandssvenska kulturarbetet pysslat väl mycket med kronan utan att ingående undersöka trädets livsbetingelser och sörja för lämplig jordmån.

En hel del organisationer och privatpersoner i Sverige arbeta för estlandssvenskarna, men bristen på enhetlig arbetsplan gör att den ena handen ej alltid vet vad den andra gör.

Riksföreningen — erkännerligen dess Stockholmsavdelning — är ju den organisation som i första hand ägnar sig åt det svenska kulturarbetet och dess propaganda i Sverige. Stockholmsavdelningens styrelse — som ju har ett arbetsskott — synes lämpligast böra åtaga sig uppgiften att göra sig verkligt förtrogen med estlandssvenskarnes livsbetingelser och behov och stå även andra estlandsvänner till tjänst med sitt vetande. Man håller allttjämt för starkt fast vid rikssvenska modeller och begrepp men livet i Estland är så helt anorlunda än i Sverige, mentaliteten och problemställningen så helt anorlunda funtade. Den politiska, sociala, ekonomiska och allmänskulturella utvecklingen

Härmed uppmanas alla myndigheter som handha svenska kulturfrågor samt alla organisationer och enskilda, som intressera sig för östsvenska problem att prenumerera på den estlandssvenska tigningen **Kustbon**. 3 kr. pr år. Prenumeration genom posten eller direkt genom försändelse till redaktionen, Rütli 3, Tallinn Estland.

så brokig och vind, att det fordras många års allvarliga bemödanden och intimaste kontakt med land och folk för att få en verkligshetsbild med klara konturer. Att blott studera estlandssvenskarnes lilla värld räcker ej. Man måste i minst samma grad känna den nuvarande estniska staten, för att förstå hur den lilla svenska minoriteten smidigt skall kunna inpassas i den gemensamma ramen.

Riksföreningen bör först och främst studera esternas kulturarbete på landsbygden och rätta det svenska arbetsprogrammet därefter. Som det nu är ställt arbetar man på skilda linjer och estlandssvenskarnas konkurenskraft inom det ge-

Annonsera i Kustbon!

mensamma statslivets ram växer ej. Estlandssvenskarna leva i Estland och bero av landets huvudfolk.

Estlandssvenskarnes problem är ett det praktiska livets problem.

Svenskhetsarbetet bör i första hand gestalta sig till en kamp mot den tryckande fattigdom, som likt en kvävande dimma ligger över den karga svenska kustremsan. Hur tryckande denna fattigdom i själva verket är, har man i Sverige nog ej riktigt begrepp om. Nyligen nedsatte en av de svenska landsförsamlingarnas kyrkostämman den årliga medlemsavgiften från kr. 1.50 för man och 1.20 för kvinna till resp. 1.10 0,85. Detta för att underlätta inträde i församlingen. Dessa 35 eller 40 öre om året spela alltså en roll i landsbygdens svenska kulturliv. Företeelsen ger något att tänka på. Estland är ett fattigt land och svenskarna bo i ett av dess kargaste hörn.

Ur tryckande fattigdom har aldrig någon högvärdlig kultur spirat. Jordlivet måste först medgiva ett om ock aldrig så litet överskott utöver det materiellt absolut oundgängliga, innan man har en jordmån där en andlig kulturs sådd har utsikt att växa och bära fortplantningsduglig frukt.

Det är alltså kring näringslivets befordran den svenska hjälpen i första hand måste koncentrera sig. Ett kraftigare stöd än hittills måste ges åt den folkundervisning, som avser att bilda folket till tidsenliga och kraftfulla näringsmän. Folkskolan har ännu ej på långt när nått den höjd den borde. Bristen på tidsenliga skolhus och undervisningsmaterial hämma avsevärt lärarnes arbete. Dessa hade själva behov av tillfälle till egen vidareutveckling; biblioteksväsendet, undervisning i folkhygien och hemvård återstår ännu att befordra. Tidningen lever på guds försyn, folkbiografer, eljest ett allmänt förekommande och för arbetet på folkkulturen allmänt skattat bildningsinstrument i varje större estnisk by, saknas fullkomligt i de svenska bygderna. Birkas — den svenska jordbrukarkulturens högsäte —

kan av brist på tillräckliga medel ej utbyggas till den verkligt effektiva lantbruks- och folkhögskola den borde vara. Bakom allt detta skymtar det hjälpmedel som mer än något annat kunde höja befolkningens konkurrenskraft i kampen för tillvaron som nationell minoritet — en jordbrukets, fiskets och sjöfartens hjälpfond. Allt detta och annat därtill är sådant som andra folk med fattiga minoriteter i främmande land ofta sätta i första ledet då det gäller att lägga bärande grund under livet.

Det sistnämnda kravet måste väl tyvärr förbli ett fromt önskemål för en dunkel framtid, men vad övriga nämnda behov beträffar borde Riksföreningen kunna inrikta sig på att så småningom skaffa medel därtill. Levnadskostnaderna här i landet äro så

otroligt billiga, att förvånansvärt mycket kan åstadkommas med relativt ringa medel.

Allt som icke kan hänföras till det absolut nödvändiga kan utan risk få anstå tills det verkligt elementära funnit sin lösning. I vad mån det ena behovet må anses mer trängande än det andra, måste jag upprepa att blott den djupgående erfarenheten av härvarande liv kan ge svaret. De makter i Sverige, som ha ledningen i sin hand borde mer än hittills låta sig angeläget vara att i fullt erforderlig utsträckning kunna förfoga över dylik på upplevelse och inlevelse grundad kunskap.

I en kommande artikel vill jag belysa skillnaden mellan svenskt och estniskt kulturarbete på landsbyden.

Carl Mothander.

Svenska professuren i Tartu.

Den svenska lärostolen vid det estländska universitetet har flera olika områden för sin verksamhet. I första rummet är den naturligtvis till för att handleda de studerande, som önska ägna sig åt svenskan eller på grund av examensföreskrifter i någon mån äro nödgade att göra detta (3-betygskandidater i historia och arkeologi). Men redan här inträder en tudelning i det avseendet, att man samtidigt måste ombesörja lektorskurserna och den vetenskapliga undervisningen. För Tartu är detta något ovanligt. Här härskar ett utpräglat lektoratssystem inom språkundervisningen, som gör att professorerna inte behöva ägna sig åt praktiska kurser, och under det första året av min tjänstgöring här, medan Riksföreningen i Göteborg ännu uppehöll ett särskilt lektorat, var detta också fallet med mig. Emellertid har det icke medfört några svårare olägenheter att på en gång ombesörja båda grenarna av undervisningen. För framtiden ser det dock ut som om en återgång till det gamla kunde bli rätt önskvärd, ty sedan regeringens beviljat rätt för svenskan att utan dispens få medräknas av lärarekandidater, kan man vänta ett större intresse

för teoretiska studier i ämnet än hittills, och å andra sidan har deltagandet i lektorskursen att uppvisa en stark ökning just från de yngre studenternas led, varför det under höstterminerna, då nybörjarna strömma till, är svårt att tillgodose bägge parternas intressen.

En andra viktig del i professurens arbete är förlagd till Svensk-estniska samfundet vid Tartu universitet. Samfundet, som började sin verksamhet vårterminen 1932, vill vara en central för det svenska och svensk-estniska forskningsarbetet vid högskolan. Det har genom en mängd föredrag, vari medlemmarna framlagt specialresultat av egna undersökningar på området eller gett mera populära översikter, framträtt för allmänheten och hoppas att redan i vår genom utgivande av en årsbok med vetenskapligt innehåll bli känt även i Sverige. Till en första årgång av en sådan årsbok har ett anslag benäget beviljats av Dahlbergsfonden på initiativ av prof. Lundström, som redan tidigare förmått fonden att i sammanhang med universitetsjubileet 1932 till universitetsbiblioteket överlämna en statlig bokdonation, som inom kort blir

färdig att tas i anspråk av intressenterna.

Jag är därmed inne på en tredje betydelsefull faktor av professurens verksamhet, den att tjänstgöra som expert på svensk och nordisk litteratur och som bibliotekarie sköta en del av den svenska samlingen, ha hand om eller ge råd vid nyanskaffningar och stå till tjänst med upplysningar om vad som finns skrivet i den eller den genren, vare sig det gäller ett vetenskapligt specialproblem eller en skönlitterär riktning. Intresset för svensk skönlitteratur är ganska betydande, och stora nyanskaffningar till lånebiblioteket ha fått göras för att tillfredsställa kundernas läslust. Professorn i litteraturhistoria G. Suits håller också sedan ett läsår tillbaka uppskattade föreläsningar om moderna nordiska författare. Svårare på grund av dess dyrhet är att tillgodose forskarnas behov av vetenskaplig litteratur. En del önskemål ha dock blivit avhjälpta dels genom den redan nämnda boggåvan, dels genom ett mindre men som vi hoppas regelbundet återkommande anslag från ett samfund, som särskilt vårdar sig om svenska språket och kulturen.

Mindre viktig är under härvarande förhållanden en fjärde uppgift för lärostolens innehavare: den nämligen att utgöra ett centrum för svenskt sällskapsliv på platsen. Detta syfte tjänar lokalavdelningen i Svenska Odins Vänner, men då Estlands-svenskarna i Tartu — dynastien Pöhl självfallet undantagen — inte visa föreningen det ringaste intresse och då antalet rikssvenskar, som vistas här är så litet, att deras umgänge inte behöver förläggas till ett samfund, så har denna förening mera karaktären av en liten förströelse för de svenskintresserade ester och bälter, som stå utanför de akademiska kretsarna. Om jag skall anföra några önskemål för professuren, så vore det i första hand detta, att de icke så få studenter, som i katalogen gälla som svenskar, ville erinra sig sin nationalitet. Man kan naturligtvis inte begära, att de skola slå sig på att studera ämnet, om deras studier

ligga på annat håll. Men nog kunde man vänta, att de skulle vara ivriga att begagna de rika tillfällen till svensk läsning, som svenska biblioteket erbjuder dem. Därav märks emellertid ingenting. Man får hoppas att förhållandena bli bättre, när vi få hit de första Hapsalstudenterna. Egendomligt är dock, att ingen enda blivande lärare i svenskbygden hittills funnit med sin fördel förenligt att begagna sig av Tartus möjligheter till förkovran i svenskt språk och kulturliv. Bortsett härifrån samt från vissa ekonomiska önskemål, som de nu rådande förhållandena inte göra det möjligt att få tillgodosedda, har jag för enbart min egen befattnings del intet att beklaga mig över. All undervisning i Tartu lider av vissa olägenheter, som sammanhånga med bristande praktisk förmåga att ordna sina studier rationellt hos en del av elevmaterialet. Därtill kommer en alltför olikartad tidigare utbildningsnivå. Men det där är saker, vilka som sagt inte speciellt röra den svenska professuren och som jag därför inte behöver gå närmare in på.

P. Wieselgren.

Folkskolans kurs.

En aktuell principfråga.

I Kustbon nr. 37/38 av år 1933 skriver sign. E-d en särdeles intressant artikel — "Skolan och hemmet". Då skolfrågan nu igen blivit aktuell, väckte skrivelsen säkert eftertanke i vida kretsar, särskilt i våra bygder. Författaren hyser i likhet med några av jordbrukspartiet den åsikten, att folkskolan i sin nuvarande form ej fyller sitt verkliga ändamål. Den borde därför omorganiseras och bli 4-klassig, m.a.o. V—VI kl. skola slopas, emedan tillskottet av allmän bildning, som inhämtas under en förlängd kurs, ej motsvarar den tid, som för ändamålet offras. Vidare hyser författaren den åsikten, att barn i unga år ej äro mogna för så mycket vetande, och att skolan icke fostrar dem till arbete utan tvärtom, så att de till och med kunna ta skada av en för lång skoltid. Dessutom skulle barnen från jord-

brukarehem ej ha någon direkt praktisk nytta av sin skolgång.

Endast den allmänna folkbildningen kan höja landets kultur på olika områden. Större delen av den äldre generationen i bygderna är ej i stånd att inhämta fackkunskaper ur svensk litteratur, detta till följd av bristfälliga förkunskaper. Att avskaffa folkskolans två högsta klasser och blott göra de fyra lägre klasserna obligatoriska, vore därför ej ett steg i rätt riktning.

Ett barn, som slutat skolan efter fyra år, är ej moget att träda ut i livet i vårt upplysta tidevarv. Dess kunskaper äro ytterst minimala och råka lätt i glömska, ty först vid 10—11-års åldern blir barnets minne någorlunda säkrare, sålunda just vid den tid, då det slutar fjärde klassen. En medborgare med denna allmänbildning skulle sålunda efter avslutad folkskolekurs kunna de fyra enkla räknesätten, en smula decimaltal; han skulle i de flesta fall kunna stava cirka 75% av de svenska orden rätt och förstå lika många i skrift, läsa vanlig text med svårighet för att ej tala om litteratur och tidningsspråk. Vidare skulle han känna namnen på städer och åar i Estland och veta, att Sverige, Finland och Lettland äro riken. Kanske skulle han också minnas några episoder ur vårt lands historia. Med denna allmänbildning lämnade han sålunda skolan vid elva-tolvårsålder. Efter ett par år äro största delen av "kunskaperna" glömda "i hemmets skola," och har han slarvat med modersmålsläsningen och varit ohägad, har han vid mognare år ytterst svårt att förkovra sitt vetande. — En bonde i vår upplysta tid bör äga större bokligt vetande än så, om han skall följa med sin tid. Om man dessutom besinnar, att ej alla landselever bli jordbrukare utan att en del söker sig ut i världen till andra yrken, så är detta ett nytt skäl, varför skolkursen ej bör förkortas. På tal om fackskolor och folkhögskolor, så har blott en mindre del möjlighet och vilja att besöka sådana. Att åter göra dylika skolor obligatoriska är omöjligt, varför de

flesta stanna vid det lilla vetandet, de inhämtat i folkskolan. Vilka nyttiga och praktiska arbeten kan man lära barnen vid elva — tretton år? Valla korna kunna de, och att springa småärenden göra de väl också! Att gå i tungt arbete vid denna ålder kan få ödesdigra följder för hälsan. Med fog kan anmärkas, att de också överansträngas i skolan, men i de högre klasserna ha de redan nått en viss mognad, som gör, att dessa skolår ej äro så ansträngande. Vad åter "hemmets skola" beträffar, så utsår den sitt vetande från vaggan till gravan. Att skolan skulle hämma barnets medfödda anlag för arbete, är knappast troligt. Den torde icke heller göra dem ohäga. De undantag, som förefinnas, äro ytterst få, men så äro ej heller alla skapade för kroppsarbete, ehuru de äro jordbrukarebarn.

Det är blott en del av jordbrukarnas parti i vår riksdag, som påyrkat en förkortning av folkskolekursen. Dylka framställningar äro vanliga före riksdagsval. Pressen har med spydighet uttalat sig om reformen med uttrycket: "esten är rädd att han blir för klok på sex år". Just i folkskolans högsta klasser meddelas kunskaper som äro nyttiga för en medborgare: världsgeografi, allmän historia, samhällslära o.s.v. Ju förr dylka kunskaper inläras, desto bättre. Man kan därför knappast påstå, att de kunskaper man inhämtar i dessa klasser, ej motsvara den tid, som för ändamålet offras, och att stänga skolan för trettonåringar, som kanske först då börja förstå skolans mening, vore ett missgrepp. Hellre kunde man i så fall återgå till det gamla ryska treårssystemet. Då intogos eleverna vid mognare ålder och lärde sig säkert mycket mera, än under nuvarande fyra klasser. Ty åldern spelar först som sist en betydande roll. (Utan att ta ställning till principfrågan "4 eller 6 klasser" frågas rent logiskt: är det då vid en omorganisation omöjligt, att vid mognare ålder intaga elever och omarbeta kursen så, att V och VI kl. ämnen icke helt och hållet behövde utebli från schemat så skulle

ju resultatet bli t. o. m. bättre än med ryska tidens 3-årssystem. *Red. anm. inom parentes).*

Det är dock att hoppas, att en omorganisation av folkskolan ej kommer att äga rum i så stor utsträckning, pressen låtit påskina. C. B.

Min första bekantskaper.

Femtonårsglimtar från frihetskriget.

För kort tid sedan hyllades general Laidoner på sin 50-årsdag, i dag den 23 febr. fyller herr Päts 60 år och längre fram på våren kommer general Larka att vägas på folkröstningens nyckfulla väg. Dessa tre tilldragelser bringa något av klang- och jubelvår över frihetskrigets femtonårsminne.

Det skulle vara förmätet av mig att vilja bringa de tre männen min personliga hyllning, men som de alla trespelat en roll i mitt liv, har jag under dessa femton år följt deras väg med en viss grad av den delaktiges intresse.

Herr Konstatin Päts var min första bekantskap i Estland — rent bokstavligt den första est jag talade med här i riket. Från hamnen, dit jag anlände från Helsingfors, tog jag en rysslåde direkt till Krigsministeriet för att anmäla mig som frivillig krigsdeltagare.

Motivet till mitt deltagande i Estlands frihetskrig kan icke anges i ett ord. Aptiten på äventyr hade väckts året förut i Finland, en smula trots och en liten smula skamkänsla över mina landsmäns tröghet kom därtill. Under månader arbetade en kommitte i Stockholm på uppsättandet av en större svensk frikår utan att det blev något resultat. General Hjalmarson, den frejdade Persien- och Finlandskrigaren — som skickats till Reval för att sondera terrängen, kom tillbaks med blankt avrådande. Samtidigt fick jag genom en trofast krigskamrat i Finland general Mannerheims uppmaning att även i Estland göra min insatts. Om ingen annan far så far jag ensam, utbrast jag och reste i början av januari till Helsingfors, varifrån jag med den finske riksförståndarens anbefallningskrivelse till estniska

regeringen lyckade ta mig över till Reval.

Om Ni nu bara lyckas sätta Er in i våra förhållanden, sade mig herr Päts, som den tiden utom ordförandeskapet i den temporära regeringen också fungerade som krigminister. Jag hade senare ofta nog anledning att erinra mig dessa ord, ty för en västerländsk främling betydde Estland en ny okänd värld, där det svenska a icke betydde a och b icke b. Romantisk medeltidsstämning med ryssorientalisk vitlöksfär.

Redan den tiden gjorde den estnische frihetshövdingen samma intryck på mig som i dag: Farbroderlig gemytlighet blandad med en gammal världserfaren uvs humoristiska klokhet.

Herr Päts var lätt att komma överens med. Vid te och cigaretter språkade vi två obekanta som gamla vänner. Vid minnet av det första samtalet har jag ännu i dag den uppfattningen att rikets främste man i sin hjärna sammanfattade hela revolutionstidens förvirrade och komplicerade världspolitik, och på ett underbart klart och lättfattligt sätt skizzerade han upp för mig randstaternas emancipationspolitiska problem. Jag vågar gott säga att jag har herr Päts att tacka för första grunden till min djupa inblick i och förståelse för den värld av svårigheter som mötte de estniska patrioterna i deras arbete för Estlands frihet.

När jag efter par timmar med fickorna fyllda med herr Päts' självstoppade cigaretter — för att uppskjuta min bekantskap med den ryska mahorkan, som han sade — hade jag ett starkt intryck att ha talat med en man som var förmer än en skicklig politiker. Det var en klok och mänsklighetsivrande statsman som stod i spetsen för den nygrundade staten. För varje möte stärktes jag i min uppfattning. Än i dag håller jag den estnische patrioten Konstatin Päts för en av hans lands allra värdefullaste tillgångar.

Min bekantskap nummer två blev generalissimus Laidoner. Jag hade tänkt mig något gammalt ärevärdigt och rysskägigt och blev ej så litet förbluffad att finna en ung man

föga över min egen ålder. Jag har aldrig sett en så enkelt uniformerad general. En grönaktig rysskjorta över slitna ridbyxor och stövlar. Icke en stjärna, icke ett ordensband. (Kanske var dock general Tönnesson ännu enklare. När jag första gången uppvaktade honom i Jewe gick han i blå kavajkostym med ett slags armbindel).

General Laidoners charme låg i hans hurtiga och goda gosseleende. De muntra strålande ögonen talade icke om många och långa krigsårs strapatser. Han är mannen som är född att lyckas, tänkte jag, och lyckats har general Laidoner i hög grad livet igenom. Han är utan tvivel mer än en god krigare. Han är en världsman i ordets förändligade betydelse.

General Laidoner var den enda människa jag träffade under frihetskriget, som snålade med minuterna. Tio minuter, sade han vid vårt första sammanträffande och sneglade mot fickuret på bordet. Nästa man — en diplomat — fick bara fem. Men på dessa tio minuter hann han med att rita upp hela krigsläget och föga min obekanta person in i maskineriet.

Därifrån gick vägen till general Larka, den ställföretåndande generalstabschefen, som enligt generalissimus' bestämmelser skulle bli min närmaste förman. Jag har aldrig träffat en general som verkat så tillbakadragen, ja rent av blyg som denne. Men hans snälla och vänliga sätt gjorde umgänget lätt och han visade sig med tiden i besittning av en ovanlig förmåga att snabbt tränga in i en framställning och ställa alla divergenser till rätta.

Att sätta sig in i det frihetskrigande Estlands förhållanden var icke någon lätt uppgift. Jag tror att blott den som själv upplevt att hals över huvud kastas in i en så absolut främmande värld, kan förstå svårigheterna. Redan språkförhållandena lade fruktansvärda hinder i vägen. Min knäggliga tyska och de andras i regel ej mycket bättre blev den knutiga tråd som band mig samman med min omgivning. Jag förstår i dag att språksvårigheterna vållade män-

ga missförstånd, som ej lest kunnat undvikas.

Och så den konstiga maten! Min första tid i Narva blev mig ett rent martyrium emedan min mage inte kunde fördra det sura brödet, surkålen, saltströmningen och andra ryska underligheter. Det var nog Thielemanns droppar som genom sin eterverkan gav mig kraft att stå på benen.

I den häxdans av motigheter som överallt mötte mitt brushuvade temperament kände jag mig stundom missmodig och nere. De månader jag tillbragte i Estland kostade mig mer nervkraft än lika många års hårda och kraftslitande journalistiska verksamhet i främmande land. Då fann jag vägen till Sveriges dåvarande konsul i Reval, som på sitt stilla, behärskade, formfulländade sätt lugnade min själ och lade mina tankar och känslor till rätta. Jag känner mig än i dag stå i tacksamhetsskuld till konsul Gahlnbäck för den uppmuntran och hjälp han vid ett par tillfällen gav mig.

En vacker dag satt jag och åt middag på Hotel du Nord i Reval — som kansli i huvudstaden hade regeringen ställt hotellets första våning till mitt förfogande — då en ordonnans anmälde att en herre sökte mig. Svenske Folkministern. Jag hade ännu ej hört talas om någon sådan, men avbröt min måltid och skyndade upp till mitt kansli. En lång slank herre i svart långrock steg upp, en rödlett man med stora mustascher och stilla ljusa ögon. Det var första gången jag sammanträffade med en estlandssvensk och hörde den egenartade gammalsvenska dialekten. Han hade visst litet svårt att förstå mitt stockholmska idiom, jag talade därför fruktansvärt korrekt artikulerat. Det kändes på något sätt tryggt

*Förlöuning har ingåtts mellan
kommisiter*

Nils Westin,

Mörsil, och fröken

Alice Rosenstein,

*dotter till f. fabriksägaren
Alexander Rosenstein, Reval,
och hans maka.*

att på mitt eget språk få Estlands livsfrågor en smula klarlagda av en regeringsmedlem.

Det var minister Pöhl som första gången förde mig in i estlandssvenskarnas värld. Redan samma kväll inbjöd han mig till en liten estlandssvensk kaffefest i en privatvåning. Jag minns ej mer var det var, troligen någon stans åt Fischer-maja-hället. I dag, sedan ödet låtit mig bli bosatt i Estland, skulle det roa mig att veta, vilka jag den kvällen sammanträffade med.

Min tid i frihetskrigets Estland blev mig som sagt en hård skola. Jag visste inte då hur nyttig den sedermera skulle bli för mig. Jag använde tiden väl, och den kunskap om det kämpande Estlands livsfrågor och transbaltisk politik jag då förvärvade blev den fasta grund jag sedan byggt vidare på. Jag fick en glimt av Estlands själ i dess första morgongryning och därför förstår jag i dag så mycket i landets senare utveckling, som förblivit de flesta främlingar förborgat. Mitt deltagande i frihetskriget har nog bidragit till den hemkänsla jag numer förnimmer i min nya hemort.

Carolus.

Torrlägningsföreningarnas arbete.

I landskapet Vik ha för genomförande av ett större kanalisationsarbete vid torrläggning av vattensjuka jordar över 30 torrlägningsföreningar stiftats. En av de äldsta föreningarna är Österby-Birkasföreningen, som åtagit sig gräva över 13 km. avloppsdiken. Över 16 km. äro redan färdiga och 2,5 km. under arbete. Grävningen utföres av registrerade arbetslösa, varvid staten bidrager med 75% av samtliga kostnader. På våren hoppas föreningen kunna slutföra sitt arbete. Under grundande äro dessutom Nuckö torrlägningsförening (området kring Nuckö kyrka), Klotapmussan i Rickholtz-Sutle kommuner samt Vormsöföreningen, för vilket ändamål avvägningsarbetet redan utförts: Nuckö förening stads sammanträdet den 20 fe

prästgården — projekt, stadgar och medlemsförteckning böra vara inlämnade till den 1. mars till torrlägningskommissionen i Hapsal.

På sommaren ämnar man utföra avvägningsarbete bl. a. i Enby, Rickholtz, Höbring (Sändorvalln).

Efter det avloppsdiken grävts öppnas större möjligheter för jordbrukare att torrlägga sina ägor ävensom att grunda nybyggen, vilket naturligtvis åter i sin ordning kommer att förbättra den ekonomiska ställningen. Det har fastställts, att Viks kärr- och mossjordar ägna sig förträffligt för odling och nybyggen. Förbättrade ängar och åkrar samt goda betesmarker befrämja i sin tur boskapskötseln och mjölkproduktionen, med ett ord jordbrukarens ställning. Därför bör torrlägningsföreningarnas arbete på det varmaste rekommenderas och understödas, helst då det kan ordnas så att staten bidrager med 75—90% av arbetskostnaderna.

P. G.

Kylhus för frukt.

I Sverige diskuteras f. n. ett förslag, som även i Estland borde bjuda ett allmänt intresse, nämligen kylhus för bevarande av frukt.

Experiment ha visat, att äpplen kunna förvaras ända in i maj, juni, ja någon gång ända till juli utan att taga skada till vare sig konsistens eller aroma. Under senare tid har fruktodlingen propagerats flitigt i Estland såsom en viktig inkomstkälla. Den estniska frukten är ju av god kvalitet och lämnar stundom mycket rik skörd. Och dock måste fruktodlaren på hösten slumpa bort sin vara för vad han får. Senare på vintern blir den så dyr att den nästan måste betraktas som ett överdåd för de flesta.

Kylhusanläggningar skulle icke blott tillförsäkra den konsumerande allmänheten långvarigare och billigare tillgång på den för hälsan så viktiga frukten — importen är ju praktiskt sett stängd — utan också ge fruktodlaren möjlighet att hålla sina delar av sin skörd till dess längre fram på året finge pris.

Kylhus äro visserligen rätt dyrbara anläggningar, men i dessa tider då utvecklingen tyckes gå därhän att jordbrukets alla grenar börja rycka fram i första ledet inom ett lands folkhushållning, kommer tanken kanske även här att så småningom kunna realiseras.

Vad säger Rektor Erlund på Birkas?

Basar i Rickholtz.

Den i Rickholtz varje år återkommande julbasaren, auktion med lotteri, till förmån för fattiga försiggick även i år i Bergsby. Renvinsten var 245 kr., varav över hälften utdelades i varor och pengar till de mest behövande till julen. Resten förvaras till nästa jul, då en likadan tillställning anordnas för samma ändamål. Arbetet har letts av pastor Rydén och hans fru, och många äro därför de tacksamhetsyttranden som sänts till herr och fru Rydén för den på så sätt beredda julglädjen — men så har också herrskapet R. fått ligga i med färberedelserna. På höstkvällarna liknar pastorsbostaden i Bergsby ett slags mindre fabrik. Där kardas, spinnes, sys, stickas, slöjdas m. m. Med litet god vilja, kärlek och uppoffring av någon ledig stund kan mycket åstadkommas.

En Godtemplar loge i Rikull arbetar med ett 15-tal medlemmar under ledning av pastor Ryden. Logen har även fått mottaga en större boksändning. — Häromdagen återvände till Rikull två unga män, som tack vare pastor Rydén's förmedling gratis fått bevista en 2-månaders s. k. missionskurs i Örebro. Allt detta och mera därtill bevisar, att herr Rydén's arbete icke är inskränt till enbart omfattar predikoverksamhet utan även annat samhällsnyttigt arbete, skriver vår ombudsman från Rikull.

Kommunalvalen i Rikull gävo följande resultat: Från Höbring: Johannes Stahl *Stranbyarnas valblock*: Alexan. Tegelberg, Anton Okerblad, Anton Stenberg och Alexander Klippberg, *Gambyn*: August Boman och Paul Heldring, *Roslep*: Anton Brunberg, Anders Vesterby, Alexander Dyrberg och Kristjan Hamberg, *Bergsby*: Anton

Fagerlund, *Spithamn*: Mathias Schönberg, Alfred Borman och Johannes Österman, *Ölbäck*: August Stahl, inalles 16 mandat.

Från Nuckö.

Kyrkostämman hölls den 21. jan. med Nuckö förs. varvid bl. a. följande meddelanden lämnades.

Fonden för minnesstod över fallna frihetskrigare har under året haft en inkomst av kr. 489: 11, varav större delen åtgått för anskaffande av ett par minnestavlor av svart marmor. För resande av själva stoden fattas ännu ett par hundra kr. — Kyrkokassans inkomst 1933 uppgår till 1035: 32, kassabehållning vid årets slut 220:50, skulder 1494:14. Församlingsmedlem vars skuld till kyrkokassan överstiger 5 kr. utslutes ur församlingen, men kan åter vinna inträde mot 5 kr. ny inträdesavgift, som betalas i flera poster. Medlemsavgiften nersättes från 1:50 för man och 1:20 för kvinna till resp. 1,10 och 0,85 för att uppmuntra till inträde. — Till organist efter Johan Nyman utsågs Axel Nyman, Gutanas, som får disponera klockarjorden. — Till revisorer av kyrkokassan valdes Aleks. Undo, Aleks. Niibon, Vold. Sceman, Edvard Mikkelson, Joh. Plass. — Ombud vid prostsynoden Joh. Ambros och Peter Anker.

Rosleps kapell har under årets lopp blivit reparerat samt fått ny kamin, gåva av Bergshammars församling i Sverige. För ändamålet hade insamlats i församlingen 204:11, "Östsvensk samling" i Finland har skänkt 30 kr., Kyrkoh. Eriksson, Husaby, Sverige 23,25. Kontantutgiften utgjorde 145,91, behållning 126:24. — Vestra Tunhems församling har skänkt 100 kr. för Rosleps och Sutleps kapell. Kronprinsen av Sverige sitt porträtt med namnteckning, kyrkoherde Kloo, Vestra Tunhem, en altarpalsmbok, Tunhems pastorats församlingar en uppsatts skinnbundna gudstjänstböcker, friherrinnan Taube i Rickholtz en broderad altarduk, Alfred Schönberg inhuggit svenske kronprinsens namnteckning a en sten i ka-

pellet. — Kyrkoherde Danell har vidare för Nuckö församling mottagit: Av Källby pastorats församlingar, Sverige, 50 kr. till konfirmandspalmböcker, av Diakonistyrelsens Bokförlag, Stockholm en del tidningar samt genom insamling i Sverige 4 kyrkobiblar värda 1000 kr. — Vipalls svenska skolbyggnad är nu under tak men medel fattas för en del kompletteringsarbeten. För bygget ha influerit i sv. kr.: från Riksföreningen 50, från dess Stockholmsavd. 259, vilken summa helt utgivits för div. byggnadsmaterial och arbetskostnader. En gammal Vipalkvinna säger: "Tack Sverige för allt Du ger oss, måtte vi visa oss värdiga." Kyrkoherde Danell ansluter sig med sitt och församlingarnas varma tack till alla givare.

Riksdagsvalen.

Sv. Folkförbundet ansluter sig till Frontmännens frihetsförbund.

På sitt sammanträde den 19 febr. beslöt Sv. Folkförb. styrelse att vid de blivande riksdagsvalen ansluta sig till Frihetsförbundet såsom det event. största och för den närmaste framtiden mest tongivande högerpartiet i vår blivande riksdag. Av de av styrelsen uppställda kandidaterna kommer sekreteraren i Tallinnas Prefektur Karl Boman, svensk till språk och härkomst — föräldrarna härstamma från Gamby och Höbring i Riekholtz — att kandidera på val-listorna i Viks-Ösels valkrets.

Inrikes.

Vid utrikesminister Selja-maas sista besök i Riga under-tecknade han och den lettiske utrikesministern en överens-kommelse som avser att utgöra ett komplement till 1923 års förbundsakt mellan de båda länderna. De tid efter annan förekommande utrikesminister-konferenserna skola nu bli en stående institution med ett ständigt råd. Detta råd får till uppgift att skapa enhetlighet i de båda staternas lagstiftning och ekonomiska liv. På internationella konferenser skola Estland och Lettland så vitt

För utlandssvenskar.

Thora Holms „Svenska Helger“ ger i ord och bild en omfattande samling recept och poetiska skildringar av gammal svensk helgtradition året runt. En konstnärligt spunnen tråd som binder utlandssvenskar vid hemlandet. Rekvideras från Thora Holms förlag, Norra Blasieholmshamnen 5 c, Stockholm.

Svenska festivas i Estland.

Carl Mothanders „Kulinariska kåserier“ ger i form av frodigt humoristiska novelletter en svensk literär lantjunkares liv och leverne i Estland. De talrika niginella fantasifullt komponerade matsedlarna äro icke huvudsaken utan fastmer den stämning av bred festivas som författaren med enkla medel trolrar fram på sin lantgård och sin stadsvåning i en av det revalska Dombergets månghundraåriga patricierpaläer. Rekvideras hos Thora Holms förlag, Blasieholmshamnen 5 c, Stockholm. Pris 4 kr.

Utlandet.

möjligt är gå en gemensam linje och låta sig gemensamt representeras. Även i diplomatiskt och konsulärt avseende skall intimaste kontakt skapas. Främmande makter skola i görligaste mån beredas tillfälle att inträda i detta förbund.

En mycket ingående folkkränning för upprättande av en omfattande statistik över Estlands liv har nyligen tagit sin början. Flera tusen personer riket runt beredas därigenom en smula förtjänst.

Riksäldsten Konstantin Päts 60 år.

Den 23 dennes fyller t. f. Riksäldsten Konstantin Päts 60 år. Med anledning därav firas dagen med en högtidlig tillställning i Estonias Kontsertsal kl. 12 på dagen, kl. 5 e.m. tesupe på slottet i Katrinen-dal och senare på kvällen med banketter. Dagen firas även i alla landets skolor.

Presidentvalet.

Redan länge ha de olika tidningarna sysselsatt sig med de blivande presidentkandidaterna: Larka, Laidoner och Päts. Propagandan är i full gång redan. Frihetsförbundet framhåller Larka, centerpartien Laidoner samt agrarpartiet och socialdemokraterna den sistnämnda Konstantin Päts. — Anhängare ha alla tre, och dugliga äro också allihop. Skada bara att tidningarna, som göra propaganda, icke kunna låta bli att smutskasta motpartens kandidat. Propagandan är ett smutsigt arbete.

I Frankrike har Stavisky-skandalen, som vi förut nämnt — utvecklat sig till allvarliga oroligheter. Det har kommit till omfattande nationella demonstrationer mot vensterregeringen Daladier, som ansågs kompromitterad genom ovannämnda skandal. En till en början fredlig massdemonstration i Paris urartade genom tillkommande pöbel till regelrätta barrikadstrider, varvid regeringen grep in med största kraft. Oaktat ministären Daladier under kravallerna erhöll starka förtroendevota i kammaren, var folkstämningen så uppretad att regeringen måste avgå. Den gamle nationalistiske statsmannen Doumergue har nu bildat regering, men möttes av socialisternas generalstrejk. Det ser ut som om den nya regeringen skulle kunna avvärja faran.

I Öterike har det varit än värre oroligheter. Förbundskanslern Dollfuss — med sina 147 cm. Europas "minsta" statsman — har hittills med en jättes krafter lyckats hålla den österrikiska nationalsocialismen i styr, men råkade så småningom i visst spännt förhållande till skyddskårerna. Socialisterna begagnade sig av diktatorns trångmål för att ställa till förmligt uppror mot den dollfusska regeringen. Denna försonade sig med skyddskårerna, medgav de österrikiska delstaternas upphävande och lyckades så efter ytterst blodiga strider, som kostade 1500 personer livet, i Wien och ett

par landsortsstäder åter bli herre över läget. Österrike synes nu få en statsform som liknar den italienska fascismen.

Lapparna i Nordsverige — 7000 till antalet — utgöra en nationell minoritet, vars livsproblem ej är lätt att lösa. Med sina 300.000 renar ströva de fritt omkring där renarna finna föda, men landets tilltagande fasta bebyggelse gör, att de allt oftare komma i konflikt med den bofasta befolkningen. Därtill kommer att de ej längre få ge sig över gränsen till Norge och Finland vilket lett till idel klammerier. Svenska regeringen har nödgats begränsa maximantalet renar i varje familj, och den kringskurna rörelsefriheten försvårar i hög grad lapparnas existensmöjligheter. För att hjälpa dem har regeringen anordnat en årlig s. k. renvecka över hela landet för att förmå svenska folket att äta mer renkött. Rökt renkött är en utomordentlig läckerhet.

En ung son till Estlands generalkonsul Fagraeus i Stockholm har varit utsatt för automobilolycka i närheten av Paris. Föräldrarna avreste genast till sin livsfarligt skadade son.

Konung Albert av Belgien har förolyckats vid bestigandet av ett berg i provinsen Namur. Han var född 1875 och efterträdde år 1909 sin farbror Leopold II. som "belgiernas

konung". Konungen var mycket populär bland sitt folk genom sitt hjältemodiga förhållande i kriget. Han efterträdes nu av sin son Leopold, som är gift med prinsessan Astrid, dotter till prins Carl av Sverige.

Ångbåtslinjen Tallinn-Stockholm bär sig inte. Linjen Stockholm-Riga bär sig inte heller utan fordrar ett svenskt statsunderstöd om 900 kr. pr tur. Borde inte vintertid en linje Stockholm-Pernau-Riga vara att slå två flugor i en smäll? På tal om trafik så är Runö alljämt lika sorgligt isolerat vintertid. I Estland surrar luften av militärflygplan. Kunde inte militären som övningsflygning anordna en posttur varje vecka?

Kyrkliga meddelanden.

Svensk-finska S:t Mikaelskyrka.
2. sönd i Fastan högm. kl. 11 f. m.
Söndagsskola kl. 12.15.

Passionspredikan fredagen d. 2 mars
kl. 7 e. m i församlingssalen.

3 sönd. i Fastan högm. kl. 11. f. m.
Kyrkostämman kl. 12.15 å Riddareg 3.
Hj. Pöhl.

Predikoturer inom Nuckö församling.

Den 25 februari 2. sönd. i Fastan.
Nuckö kyrka kl. halv 11 fm. estnisk gudstjänst.

För början av mars gäller:
Sönd. den 4. mars:
Nuckö kyrka kl. 10.30 f. m. estnisk gudstjänst
Klottorps börhns kl. 5 e. m. svensk predikan.

Sönd. den 11 mars.
Nuckö kyrka kl. 10.30 f. m. svensk gudstjänst.
Rosleps kapell kl. 5 e. m. gudstjänst.
Sönd. den 18. mars:
Nuckö kyrka: kl. 10 f. m. svensk, kl. 12 m. estnisk gudstjänst.

Dr. M. Bassel,

ögonläkare från Tallinn, har mottagning i Hapsal Slottsgat. 42, tisdagen den 27. febr.

Den 6 februari avled i sitt hem i Höbring

Simon Stahl

född i Gambyn, den 7 april 1865.

Djupt sörjd och saknad av maka, barn och barnbarn.

HANSA

STOCKHOLM

Aktiekapital och reservfond
Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRING

Avdelningskontor i Reval:
Jaani Tjän. 11

A-B „EESTI AGA“

Tallinn, Ryssgatan 11-a. Tel. 441-33.

FABRIKATION:

av syr- och acetyléngaser.

FÖRSÄLJNING

av svets-, skär- och lötbrännre, alla reservdelar samt diverse metaller och pulver därtill.

ACETYLÉNGAS, STRÅLKASTARE OCH SIGNALAPPARATER.

SKOLA FÖR SVETSARE.

FÖRSTA INHEMSKA
FÖRSÄKRINGS - AKTIEBOLAGET

EESTI LLOYD

GRUNDAT ÅR 1919

REVAL, LÅNGGATAN (PIKK) 11
EGET HUS. TEL. 430-08, 448-94.

**Liv-,
brand-,
olycksfalls-,
inbrotts-,
glas- &
transportförsäkring.**